

HENDRIK VAN CASSEL

Verschillende gevechten waren tusschen de troepen van den graaf van Vlaanderen en de Witkappen geleverd, waarin nu eens deze, dan weer gene partij de overwinning behaalde. Maar ten slotte was de graaf er in geslaagd, met een legermacht Gent in te sluiten. Bijna iederen dag grepen er bloedige gevechten plaats. Filips van Artevelde stelde zich menigmaal aan het hoofd van een troep Witkappen en tastte den vijand in zijn eigene stellingen aan. Voor de tweede maal was Artevelde uitgeroepen als hoofdmans van het Vlaamsche leger en verkreeg den titel, dien zijn vader gedragen had : Ruwaard van Vlaanderen. Het was onder zijn beleid dat de Vlamingen, voornamelijk de Gentenaars, den hardnekkigsten strijd zouden leveren, waarvan Vlaanderen ooit getuige is geweest.

Aan het hoofd der grafelijke belegeringstroepen stond Walter van Enghien, neef van den graaf van Vlaanderen.

Op zekeren dag deden de Witkappen een uitval, doch werden door de veel talrijker vijanden omsingeld en liepen gevaar van hun troepen afgesneden te worden. De wacht op een der torens van Gent zag den ongelijken strijd en verwittigde onmiddellijk Filips van Artevelde, deze trok dadelijk met zijne manschappen de stad uit om hunne strijdmakkers in nood te ontzetten. Hevig en bloedig was de strijd. Walter van Enghien voerde in persoon zijne manschappen aan. Hij blaakte van strijdlust en zette de sporen diep in de flanken van zijn paard om den aanvoerder der Witkappen te lijf te gaan. Zijn stoutmoedig plan maakte hem onbezonnen; hij reed als een dwaas tot in het midden der Witkappen, terwijl zijne manschappen door de voorhoede der Gentenaars verhinderd werden hem te volgen. Honderd zwaarden en knotsen werden tegen hem

opgeheven ; allen streefden naar de eer om den geduchten aanvoerder der Leliaarts te lijf te gaan en hem den genadeslag te geven.

Filips van Artevelde had den jeugdigen held gezien en met eene stem, die boven het krijgsumroer uitklonk, riep hij :

— Houdt op, vrienden, dat is mijn man !

De toon waarop deze woorden werden uitgesproken miste den noodigen indruk niet. Als bij tooverslag waren alle wapens gezakt en ging de woelende menigte uiteen om plaats te maken voor haar geliefden aanvoerder.

Artevelde wendde zich tot Walter van Enghien en zei hem :

— Van al de vijanden met wie wij te strijden hebben, zijt gij de edelste en de dapperste, maar gij hebt onze stad ook het meeste nadeel berokkend, gij hebt bijna honderd huizen door uw buskruit in puin gelegd en onze bevolking tot den honger gebracht. Gij zijt het, met wien ik mij persoonlijk meten wil, en wij zullen heden niet scheiden voordat een van ons beiden een lijk is.

— Ik neem uw uitdaging aan, zei Walter ; het doet mij leed dat ik met zulk een edel man het zwaard moet kruisen. Er is evenwel geen andere oplossing mogelijk. Geef acht.

— Geef acht ! antwoordde Artevelde.

Met deze woorden vielen de twee mannen elkander aan. De strijd was hevig, beiden zaten te paard, en hunne lansen stieten met zulk een geweld op elkanders helmen, dat zij in splinters vlogen en het vuur uit de punten sprong. Hierop grepen zij de strijdbijlen, die aan hunne zadelsknoppen hingen, en Artevelde sloeg met één slag het vizier van Walter's helm af.

Uit een diepe wonde spatte het bloed rond, doch van Enghien gaf den strijd niet op en alhoewel zwijmelend, klampte hij zich aan zijn tegenstander vast, zoodat ze beiden van hun paarden vielen en op den grond rolden. Walter van Enghien, bijna blind van het bloed dat over zijne oogen liep, sprong recht, wierp zijn strijdbijl weg en trok zijn zwaard. Artevelde deed hetzelfde. Hij wilde dezelfde wapens gebruiken, opdat de kansen immer gelijk zouden blijven.

Vóór hij evenwel opnieuw den strijd begon, riep hij Walter medelijdend toe :

— Geef u over, heer Walter, geef u over !

— Nooit ! antwoordde Walter van Enghien.

Zijn zwaard vattend, terwijl hij zijn schild ophief om zijn hoofd te dekken, liep hij weder op zijn vijand toe. De strijd was woest, het bloed, dat uit de diepe wonde gutste, verblindde Walter geheel en al, hij sloeg links en rechts in het wild, zonder evenwel den aanvoerder der Vlamingen te treffen. Filips diende hem nog een vervaarlijken slag op den helm toe, zoodat Walter zuchtend op den grond viel.

Artevelde zette zijn voet op de borst van zijn gevallen vijand en de punt van zijn zwaard op zijn keel houdend, riep hij luid :

— Geef u over, heer Walter, of sterf !

— Nooit ! kreunde van Enghien, steek toe en stel een einde aan mijne schande !

— Dood hem ! Dood hem ! riepen de Witkappen. Hij deed ons volk te veel lijden !

— Neen ! zeide Artevelde. Ik wil uw leven niet, want gij zijt de dapperste vijand dien ik ooit overwon.

Hij stak zijn zwaard in de scheede.

— Neemt dezen ridder gevangen ! beval hij zijne manschappen en brengt hem naar mijn eigen huis. Doch zorgt dat niemand te weten kome, wie mijn gevangene is, vooraleer ik het zelf openbaar. Ik moet het gevangennemen van dezen dapperen ridder eerst aan den raad mededeelen, het zal hun voorwaar een aangenaam nieuws zijn. Deze overwinning zal Lodewijk van Male diep schokken !

Walter van Enghien, door bloedverlies buiten kennis geraakt, werd naar het huis van Filips van Artevelde gebracht. Daar werd hij liefderijk verzorgd en Filips gaf, vóór hij naar den raad ging om het heuglijk nieuws te melden, de noodige bevelen om alles in het werk te stellen, om het lijden van den dapperen ridder te lenigen.

Wij moeten eenigen tijd achteruit gaan om den lezer op de hoogte te brengen van zekere feiten, die in nauw verband staan met het vervolg van ons verhaal.

Simon Bette had zich geheel en al aan de partij van den graaf overgeleverd. Hij was een Leliaart geworden in den vollen zin van het woord.

Toen hij zag dat de belegering van Gent voortduurde, trok hij met een ander hoofdman der Leliaarts, Gilbert de Gruutere, naar Harelbeke, waar de graaf voorloopig hof hield.

Tijdens zijn afwezigheid werd Gent hevig beschoten en was het huis dat naast het zijne stond, door een der buskruitbommen in brand geraakt. Vóór men zich van de vlammen kon meester maken, was het huis van Simon zoo deerlijk gehavend dat, ofschoon het niet afbrandde, vrouw Judith en Livia het onverwijd moesten verlaten. Filips van Artevelde stelde vrouw Judith en Livia voor, gedurende de afwezigheid van Simon zijn eigen huis te betrekken, te meer daar Judith door een brandend stuk hout ernstig was gewond geworden, bij een poging om een kistje juweelen te redden. Vrouw Judith weigerde eerst met afschuw het huis van Artevelde te betrekken, want het was algemeen bekend dat de Italiaansche Bianca, het door den graaf zoo rampzalig bedrogen meisje, in Artevelde's huis was opgenomen. Zij rekende het Filips als een zonde aan, het gevallen meisje herbergzaamheid te verleen, hoewel hij hierdoor bewijs gaf van zijn vergevingsgezind en medelijdend hart. Maar ten slotte bleef haar toch niets anders over en betrok zij met Livia de woning van Artevelde.

Bianca, die Livia haatte omdat zij in haar een medeminnares vreesde, zette nooit een voet in haar kamer en vergenoegde zich, wanneer zij Livia in huis tegenkwam, haar koel te begroeten. Op die wijze waren er verscheidene dagen verlopen.

Op zekeren dag werd plotseling de deur van Livia's kamer opengeworpen en een heele troep Witkappen trad binnen, die een gewonden krijgsman met zich voerden.

— Joos, zei een der Witkappen, ga spoedig de sleutels halen van de versterkte kamer, alwaar wij onzen gevangene moeten brengen.

— Leg hem hier eerst een oogenblik neer, antwoordde Joos. Ik zal wat water halen, wij moeten hem dit bloed eerst uit zijn gezicht waschen, anders stikt hij er straks nog in.

Joos haalde water en waschte hiermee het gelaat van den jongen man, die stilaan het bewustzijn terugkreeg. Intusschen was Livia nader getreden en wierp een blik op het bleeke gelaat van den ridder. Nauwelijks had zij dit echter gedaan of zij slaakte een luiden gil en zeeg bewusteloos ten gronde. Bij den scherpen kreet van het meisje opende de gevangene zwak de oogen, doch sloot deze weer onmiddellijk.

Toen Livia weer bij kennis kwam, was de gevangene weggevoerd. Haar eerste vraag was, wie de gewonde krijgsman was.

— Ridder Walter van Enghien, antwoordde Joos.

— Walter van Enghien, de hoofdman der Leliaarts! kreet het meisje.

Een doods kleur had Livia's gelaat overtogen.

— Ja, hernam Joos. Doch ik mocht het tegen niemand zeggen. Gij zult den naam niet verraden, nietwaar?

Livia schudde van neen, van haar was niets te vreezen.

— Hoe is die man gevangen genomen? vroeg zij.

Joos vertelde haar nu wat de lezer reeds weet. Hij verliet haar daarop spoedig, om de zorg voor den gevangene op zich te nemen.

Walter had het gebruik zijner zinnen teruggekregen, zijne wond was verbonden en zij scheen niet gevaarlijk te zijn. Joos paste hem den geheelen dag met de meeste zorg op, en legde een medelijden voor den gevangene aan den dag, dat getuigde van zijn goed hart. Walter van Enghien dankte hem voor zijne menschlievendheid. 's Avonds ging Joos weg, zeggende dat hij tot middernacht als schildwacht voor de deur zou blijven en hij maar eens moest roepen, wanneer hij zijne hulp noodig had.

Terwijl Joos de gang op en neer wandelde, hoorde hij een zachten tred naderen. Na eenige oogenblikken stond Livia voor hem, legde hare hand op zijn arm en fluisterde zacht:

— Joos, hadt gij mijn vader lief?

— Jonkvrouw, antwoordde Joos, ik had uw vader lief zooals ik mijn eigen leven liefheb.

Het meisje vervolgde zachtjes:

— Joos, vreest gij God?

— Ja, jonkvrouw. Wanneer ik een Leliaart den kop insla, dan laat ik nooit na te zeggen: God hebbe zijne ziel!... Alhoewel ik weet, dat de kerel toch recht naar de hel gaat.

— Zoudt gij een Leliaart in ellende kunnen zien? smeekte Livia. Joos bromde iets tusschen de tanden.

— Joos, hervatte zij fluisterend en in hare stem klonk een snik, Joos, gij hebt mijn vader liefgehad, gij weet hoe diep ongelukkig ik ben. Zoudt gij voor mij iets willen doen?

— Alles, antwoordde Joos, alles.

Livia had de gevoelige snaar aangeraakt.

— Laat mij dan bij den gewonde binnen! smeekte zij.

— Jonkvrouw, sprak hij, terwijl hij zich achter de ooren krabde, jonkvrouw...

— Joos, in naam van alles wat u heilig is, smee ik u mij bij dezen man toe te laten... hij is misschien erg ziek en ik bezit kruiden die de koorts kunnen tegenhouden, hem onmiddellijk genezen.

— 't Zij zoo, antwoordde Joos, ik weet dat gij een medelijdend meisje zijt, maar blijf niet lang, want Artevelde zou tehuis kunnen komen.

De goedhartige Joos opende hierop de deur van de kamer. Livia trad binnen, ze had haar doel bereikt, doch wist niet dat zij thans een vreeselijken strijd zou te leveren hebben, een strijd die haar hart in diepen rouw zou dompelen. Zij bevond zich alleen met den gevangene in de kamer en was zoo hevig aangedaan, dat zij haar hart hoorde bonzen. De gevangene sloeg verschrikt de oogen op.

— Genadige hemel, riep hij, Livia!

— O, Hendrik, zeide zij, moeten wij elkander zoo wederzien? Zijt gij dan inderdaad Walter van Enghien, de aanvoerder van de Leliaarts?

— Ik ben de uwe, dezelfde als altijd, hernam Walter, nimmer heb ik u misleid dan tot uw eigen bestwil. Als neef van den graaf van Vlaanderen, had ik u en mijzelf volkomen ongelukkig gemaakt, wanneer het bekend was geworden dat wij elkander lief hadden, want ik ben nog steeds minderjarig, steeds een pupil van den graaf. Ik moest zoolang wachten tot ik mijn eigen meester zou geworden zijn, om u dan openlijk als de mijne te kunnen vragen, en u zonder gevaar te huwen. Hierom nam ik, toen ik u voor het eerst leerde kennen, een anderen naam aan.

— Hendrik, ik ben mijn leven aan u verschuldigd, zei Livia, en wanneer ik u nu in tijd van nood opzoek, doe ik het slechts uit dankbaarheid.

— Uit dankbaarheid, Livia! O, indien ik wist dat de ontdekking van mijn naam mij zou beroofd hebben van uwe liefde, dan had ik liever als Hendrik van Cassel willen sterven, dan te leven als Walter van Enghien.

— Ik kan Walter van Enghien niet liefhebben, sprak het meisje.

Het was of een doodsniik haar met deze woorden uit de borst krampte.

— Livia !

Smeekend richtte hij zijne handen tot haar, maar het meisje verroerde zich niet.

— Livia, ik smeeek u, zeg mij waarom gij Walter van Enghien de liefde niet kunt schenken, die gij Hendrik van Cassel toedroegt ?

— Waarom ? Omdat ik een Vlaamsche vrouw ben.

— Een Vlaamsche vrouw, Livia ! Maar wat doet dit ter zake ?

— Begrijpt gij mij dan niet ? Gij zijt de aanvoerder der strijdmachten die ons volk, mijn volk, het arme Vlaamsche volk bevechten, het uithongeren. En ik zou u, den hoofdman onzer vijanden, mijne hand schenken ! Neen, dat is niet mogelijk. Ik weet het, gij hebt mij het leven gered, maar wie wilde mij hiervan berooven ? Wie heeft mijn vader in de gruwelijkste folteringen laten sterven ? Was het de partij niet die gij dient ? O, Walter, wat ben ik rampzalig !

— Livia, ik smeeek u, kom tot bezinning, wees redelijk, wat heeft dit met onze liefde te maken ?

— Walter van Enghien, luister : Voor mijn vader den geest gaf was zijn laatste verwittiging : « Huw nooit een Leliaart ! » Nog klinkt het in mijn ooren. Ik mag noch kan de laatste bede van mijn vader niet verstooten, ik mag mijn liefde niet schenken aan een man, die met alle mogelijke en onmogelijke middelen mijn volk bestrijdt.

— Maar, Livia, waarom komt gij mij dan folteren, het zwaard der weeën in mijn harte steken ? O, ware ik maar gesneuveld door het zwaard van Artevelde.

— Waarom, Walter ? Omdat ik niet vergeten heb dat gij mij eens het leven reddet. Ik ben hier gekomen om het uwe te redden.

— Ik wil sterven, Livia, want zonder u is mij het leven onmogelijk.

— Misschien kunt gij uw leven en het mijne redden, sprak het meisje, misschien ook komt gij tot inkeer en kunnen wij samen leven.

— Spreek dan, o, spreek.

— Ik heb een afschuwelijke tijding vernomen. Artevelde is een edel man. Hij heeft u hier laten brengen, niet om u te laten dooden, maar om u te redden. Ongelukkig hebben uwe eigen manschappen deze redding onmogelijk gemaakt. Toen ze vernamen dat gij gevallen waart, waande men u dood. Zij hebben u bloedig willen wreken en hebben hierom een troep Witkappen, die zij gevangen hielden, vermoord. De gemoederen zijn te Gent zoo opgewonden, dat de raad zich verplicht gezien heeft U ter dood te veroordeelen, tenzij...

— Tenzij, wat ? spreek, ik bezweer het u.

— Tenzij gij uwe troepen van de muren van Gent verwijderd en gij belooft nooit de wapens meer op te nemen tegen de Witkappen.

— Neen ! riep Walter uit. Ik zou een lafaard, een verrader zijn !

Van Enghien sprak deze laatste woorden kalm maar beslist.

— Walter, wedervoer het ongelukkige meisje, spreek aldus niet, denk toch na en red u zelve van den dood !

— Ik kan niet, hernam Walter, verlaat mij, Livia, ik bezweer u, ik wil niet...

— Ik bid u, luister naar mijne woorden, smeekte Livia, zweer de partij van den graaf af en gij zult uw leven en het mijne redden.

— Ik kan en wil mijn land en mijn vorst niet verraden ! sprak Walter van Enghien.

— Gij zult uw land redden ! riep Livia. Gent is ook uw vaderland. Denk aan al die ongelukkigen die honger lijden ; laat ze niet omkomen ! De dood is het eenige vooruitzicht der dappere Gentenaars. Beveel uwe troepen Gent te ontzetten, anders zal de wraak der Gentenaars verschrikkelijk zijn.

— Ik kan niet, Livia, ik kan mijne eer niet bezoedelen !

Walter barstte in tranen los en sloeg de handen voor de oogen. Op dit oogenblik vloog de deur eensklaps open en Joos stormde verschrikt binnen.

— Verlaat de kamer ! riep hij, verlaat ze oogenblikkelijk, ik hoor iemand in de gang hierheen stappen.

Doch vóór zij de kamer had kunnen verlaten, trad Bianca op Livia toe en beval haar op korten toon haar te volgen.

Bianca ging Livia naar haar eigen kamer voor. Toen de deur achter hen gesloten was, keerde de Italiaansche zich naar Livia en vestigde een zoo dringenden blik op haar, dat het meisje bijna van schrik verging.

— Meisje, sprak Bianca, gij zijt mijn vijandin, doch uw uiterlijk draagt den stempel van onkreukbare waarheidsliefde. Vrees dus niets, doch ik ben diep rampzalig, de waarheid van uw woord alleen kan mij redden.

Livia wilde haar antwoorden, doch zij was zoozeer ontroerd, dat zij geen woord uit haar keel kon brengen.

— Ik weet, vervolgde Bianca, dat gij den gevangene bezocht hebt. Zeg mij, wordt gij door den heer Walter van Enghien bemind of bemint gij hem ?

Nogmaals wilde Livia spreken, maar haar tong plakte aan haar gehemelte. Zij bloosde sterk, terwijl tranen uit haar oogen sprongen.

— Ik weet het al, hernam Bianca. Gij bemint hem. Gij tracht dus niet het hart van den graaf van Vlaanderen te winnen, maar waarom dan naamt gij het geschenk van Lodewijk van Male aan ?

— In de hoop mijn vaders leven te redden ! zei Livia. De graaf schonk hem om mijnentwil genade.

— Ik doorzie thans alles, zei Bianca. Gij zijt onschuldig en hebt niet samengespannen om mij de liefde van Lodewijk van Male te ontrukken. Hij beloofde mij te huwen en verstiet mij. Ik blijf dus der wrake gewijd. Gij zult mij in mijn wraak bijstaan. Gij zult de vrouw worden van Walter van Enghien... Morgen verschijnt Walter voor 't krijgsgerecht. Tever-

geefs poogde Filips van Artevelde zijn leven te redden. Er is maar één weg meer open. Simon Bette is teruggekeerd en is belast met de bewaking van den gevangene. Wij zullen den ridder laten ontvluchten.

Livia staarde haar verbaasd aan.

— Stemt gij toe? vroeg haar Bianca, wilt gij hem helpen redden?

— Neen! schudde Livia met het hoofd.

— Neen? riep Bianca, terwijl zij opsprong, en gij zegt, dat gij hem liefhebt?

— Ja, liever dan mijn eigen leven. Maar die jongeling is de gevangene van mijn volk. Beter treffe hem de dood, dan dat ik mij aan verraad schuldig make.

De Italiaansche schudde het hoofd. Zij kon zooveel opoffering niet begrijpen. Bianca vertrok en liet Livia in de diepste zwaarmoedigheid achter.

Toen Simon Bette te Gent was teruggekeerd, werd hem de bewaking van den gevangene toevertrouwd, maar hij kon niet beletten, dat dezen door Bianca de gelegenheid werd gegeven om te ontvluchten.

Toen bovendien nog het verraad van den Gentschen burgemeester bekend werd, besloten de Witkappen Simon Bette en zijn medeplichtige, Gilbert de Gruutere, te onthoofden.

Van Zoen

en de Witte
Kaproenen

Van Laeken

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

LODEWIJK VAN LAEKEN

JAN YOENS

EN DE WITTE KAPROENEN

Pentteekeningen van JAN WATERSCHOOT

NIEUWE, GEHEEL HERZIENE UITGAVE

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN

1943

Van den Bossche keerde zich om naar den smid en bemerkte dat de oude vrouw wat hout in het vuur legde. Zij was echter zoo ontsteld dat zij dit schijnbaar deed om hare ongerustheid te verbergen. Van den Bossche bevroedde daardoor zonneklaar dat er iets schuilde en Simon scherp in de openhartige oogen ziende, vroeg hij hem :

Een meisje naderde hem en suste hem zachtjes toe (blz. 538).

- Wat antwoordt gij op den eed van den knaap ?
- Simon schokschouderde.
- Dat men dien man binde en bewake, — was dadelijk het gebod

— Heer, sprak Jan. Hij schijnt er niet mee te spotten en dreigt zoo men hem niet binnen laat naar den baljuw te gaan en het slot te laten overrompelen.

Gilbert dacht een oogenblik na.

— Welnu ! sprak hij, dat men hem binnenlate, of liever ik zelf zal tot hem gaan. Zorg intusschen dat dit meisje verborgen gehouden wordt zoodat het kasteel kan afgeloopen worden zonder dat men haar vindt.

Jan knikte.

Gilbert bracht zijne verwarde kleeren in orde, streek het haar glad en begaf zich naar den ingang van het slot.

Jan droeg het bewustelooze meisje naar een vertrek, legde haar op een brits en ketende haar daar vast.

Daarna ging hij naar boven en wachtte kalm de bevelen zijns meesters af.

De Witte Kaproenen

Historische Roman

DOOR

LODEWIJK VAN LAEKEN

NATIONALE DRUKKERIJ
St-Willebrordsstraat, 57 Antwerpen.

1902.